

Čís. 8542.

Cizoložství má právní účinky naznačené v § 543 obč. zák. jen tehdy, když dotyčné osoby za zůstavitelova života soudně doznaly cizoložství nebo byly z něho usvědčeny. »Usvědčením« rozumí se usvědčení před soudem, třeba se tak stalo v civilním sporu.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1928, Rv I 741/28.)

Proti žalobě odkazovnice na zůstavitelovu manželku o vyplacení odkazu namítla žalovaná, že odkazovnice žila se zůstavitelem v cizoložném poměru (§ 543 obč. zák.). Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Odvolatelce nelze přisvědčiti v tom, že se žalovaná tím, že, jak ve sporu udala, o cizoložném poměru jednak z vlastního pozorování, jednak od sousedů dověděla, práva námitky podle § 543 obč. zák. vzdala a že by nehodnost dědití podle tohoto zákonného ustanovení musila býti zjištěna trestním rozsudkem. V tom směru stačí odvolatelku poukázati na důvody rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 486 sb. n. s., v nichž podrobně doloženo, že není třeba, by důvod dědické nehodnosti podle § 543 obč. zák. byl zjištěn odsuzujícím výrokem trestního soudu a že důkaz dědické nehodnosti není vyloučen tím, že zůstavitelův manžel o cizoložném jeho poměru věděl. Ani v tom, že se žalovaná na základě závěti, v níž jest ustanoven žalobkyni odkaz, za dědičku přihlásila a tím závěť uznala, není vzdání se práva odporovati odkazu pro cizoložství, které jí před smrtí zůstavitele bylo známo. Naproti tomu přisvědčiti jest právnímu názoru odvolání, že dědická nehodnost podle § 543 obč. zák. — cizoložství — musí býti zjištěno ještě před smrtí zůstavitelovou. Ustanovení § 543 obč. zák. vylučuje z testamentární pozůstalosti, což platí i pro odkazovníky ty, kdož se soudně přiznali, že se dopustili cizoložství, anebo z toho byli usvědčeni. Podle § 545 obč. zák. posuzuje se způsobilost jediné podle doby dědického nápadu, tedy zůstavitelova úmrtí. Z toho plyne, že doznání nebo důkaz onoho vylučovacího důvodu musí předcházeti zůstavitelově úmrtí, neboť zákon se nespokojil v § 543 obč. zák. stanovením cizoložství jako důvodu vylučovacího, nýbrž připojil též podmínku doznání nebo provedení důkazu, čehož by jinak nebylo třeba, kdyby neměl důkaz býti proveden již před úmrtím zůstavitele, ano jest samozřejmé, že vyloučen může býti jen ten, komu se příčina vyloučení dokáže. Táž úvaha, která vedla k výslovnému ustanovení, že cizoložství jest překážkou manželskou jenom, bylo-li dokázáno před uzavřením sňatku (§ 67 obč. zák.), má zajisté platnost i zde. Nemravné poměry, když přestaly, nemají býti dále přetřásány na úkor úcty k osobám dotyčným, jmenovitě když zůstavitel se již nemůže hájiti. Tak výslovně rozhodnutí Nejvyššího soudu čís. 127 sb. n. s. Týž právní názor zastávají: Krainz, kom. § 543 čís. 5 a), str. 310, Krasnopolski-Erbrecht, § 3 čís. 3 odst. 2, Pfaff-Hofmann, kom. str. 28, Stubenrauch, kom. § 543, Mayr: Soustava

občanského práva, právo dědické str. 10. Zůstavitel zemřel 10. října 1926 a důkaz o cizoložství za sporu provedený jest proto opožděný a nelze tedy žalobkyni podle § 543 obč. zák. vylučovati z odkazu, který přijala.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Ve sporu jde o výklad § 543 obč. zák. Nauka a praxe jsou, jak to také nejvyšší soud vyslovil v rozhodnutí čís. 127 sb. n. s., za jedno v tom, že cizoložství má právní účinky naznačené v § 543 obč. zák. jen tehdy, když dotyčné osoby za zůstavitelova života soudně doznaly cizoložství nebo byly z něho usvědčeny. Usvědčením rozumí se, tak jako doznáním, usvědčení před soudem, při čemž ovšem netřeba, by důvod dědické nehodnosti podle § 543 obč. zák. byl zjištěn odsuzujícím výrokem trestního soudu, stačí i zjištění ve sporu civilním, tak jako stačí doznání před soudem vůbec. Leč toto doznání aneb usvědčení musí se státi, což jest zdůrazniti, za zůstavitelova života, před zůstavitelovou smrtí. Neboť nebylo úmyslem zákonodárce, by bylo průvodní řízení prováděno teprve v době, kdy jest napadena čest mrtvého, který se nemůže hájiti (Krainz-Ehrenzweig 2/II str. 342, Krasnopolski, Erbrecht str. 25). Ustanovení § 67 obč. zák. nelze se ovšem na odůvodnění názoru toho dovolávati, neboť bylo zrušeno § 25 zákona rozlukového čís. 320/1919 sb. z. a n. a tudíž neplatí. Naproti tomu ponechal tento zákon v platnosti ustanovení § 543 obč. zák. s dodatkem § 25 (2) rozl. zák., o jehož předpoklady však v tomto případě vůbec nejde. Že by byl nejvyšší soud v rozhodnutí čís. 486 sb. n. s. vyslovil, že nesejde podle § 543 obč. zák. na tom, zda bylo cizoložství prokázáno za života zůstavitelova či nikoli, nevyplývá z důvodů tohoto rozhodnutí, které se zabývalo jen otázkou významu doznání cizoložství před soudem, učiněného universální dědičkou před soudem v řízení o zbavení zůstavitele svéprávnosti. Posuzuje-li se případ, o nějž jde, z tohoto právního hlediska, nelze říci, že jej odvolací soud nesprávně posoudil, vyhověv žalobě. Neboť, že žalobkyně nebo zůstavitel doznali za zůstavitelova života před soudem cizoložství, nebo že z něho byli za života zůstavitele před soudem usvědčeni, nebylo ani tvrzeno. Byli z něho ovšem podle zjištění nižších soudů usvědčeni před soudem, avšak teprve v nynější rozepři o zaplacení odkazu, což jest však, jak správně usuzuje odvolací soud opožděným. Marně se dovolává žalovaná také ustanovení § 879 obč. zák. a tím i rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 821 sb. n. s., neboť ustanovení § 879 obč. zák. platí podle svého doslovu jen o smlouvách, kteréžto předpokladu tu však není.

Čís. 8543.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

Příhoda jest příhodou »v dopravě«, nastala-li při výkonu anebo ve příčině výkonu spadajícího do dopravní služby. Spadá sem přetržení